



Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Grau en Relacions Internacionals

Treball de Fi de Grau

Resum executiu

Socialització preventiva de la violència de gènere

Autora: Olga Clofent Mas

Tutora: Olga Serradell Pumareda

Data: 17 de maig de 2024

El present treball aprofundeix en una realitat que travessa el conjunt de la societat: la violència de gènere. Més concretament, aquest estudi busca respondre la següent pregunta de recerca: quins components del procés de socialització de les dones joves d'entre 18 i 24 anys poden afavorir l'establiment de relacions afectives i sexuals violentes? D'acord amb la definició de les Nacions Unides, es consideren dones joves adultes les dones entre 18 i 24 anys (ONU, 1981). Quant als objectius, el primer busca identificar factors de risc que intervenen en la socialització de les dones estudiades i les poden fer més vulnerables a patir violència de gènere. El segon objectiu examina els àmbits clau i agents de socialització com són la família, l'escola, el grup d'iguals, les xarxes socials i l'oci nocturn. L'últim propòsit analitza interaccions de poder i interaccions dialògiques en les trajectòries de vida de les noies entrevistades, identificant els elements exclusors i transformadors que condicionen el seu comportament afectiu i sexual.

Al llarg del treball es realitza una anàlisi científica que contribueix a engrandir la bibliografia centrada en l'estudi de la socialització preventiva de la violència de gènere. Els principals elements teòrics s'extreuen de la definició de violència de gènere de l'ONU (1993) i de la vinculació existent entre atracció i violència, fet que augmenta el risc entre les dones joves adultes d'esdevenir víctimes de violència de gènere (Duque, Puigvert i Valls, 2008). També cal destacar la teoria de Gómez (2004), que postula que l'amor s'aprèn en societat i s'adopten els models proporcionats pels processos de socialització. Segons Gómez (2004), el model de masculinitat hegemònic que la societat i els mitjans de comunicació difonen com atractiu es vincula a la violència. Per això, sovint les noies se senten atretes i escullen aquells individus que compleixen les característiques d'aquest model de masculinitat tradicional per a les seves relacions sexoafectives. Altres línies d'investigació s'han focalitzat en l'amor ideal com a preventiu de la violència de gènere (Arandia, Girbés, Serrano i Yuste, 2014; Flecha i Puigvert, 2015), així com en el rol dels diferents models de masculinitat – Masculinitat Tradicional Dominant (MTD), Masculinitat Tradicional Oprimida (MTO) i Nova Masculinitat Alternativa (NAM) – en la perpetuació o prevenció de la violència de gènere (Burgués et al., 2015). Les xarxes socials s'identifiquen com quelcom que requereix una investigació a part més exhaustiva.

La metodologia d'aquesta recerca combina la revisió de la literatura científica amb l'exploració de testimonis directes. La revisió bibliogràfica, duta a terme mitjançant les bases de dades Web of Science, Google Scholar i Scopus, proporciona els fonaments i el cos del treball. En una segona fase del treball, s'han fet entrevistes individuals a quatre dones d'entre 20 i 22 anys residents a Catalunya, amb perfils rellevants per a l'estudi. L'anàlisi, realitzada amb una orientació metodològica comunicativa, categoritza les interaccions en sis àmbits diferents i n'identifica els elements exclusors i transformadors. Els resultats han servit per contrastar i complementar les evidències identificades en la revisió de la literatura científica.

Així, prevalen tres contribucions principals. La primera posa en relleu el paper clau del grup d'iguals en la protecció i prevenció d'experiències afectives i sexuals violentes entre dones i homes (Blayney et al., 2020). La següent subratlla que la socialització entorn del desig d'assolir l' "amor ideal" contribueix a la prevenció de la violència de gènere en combinar l'absència d'aquesta amb la llibertat sexual i d'elecció en les relacions afectives. Fomentar la idea d'amor ideal implica promoure relacions basades en el respecte, la diversitat i l'absència de violència de gènere (Burgués et al., 2015). Finalment, els progenitors poden actuar com agents de socialització preventiva de la violència de gènere si eduquen els seus fills/es en l'atracció cap al respecte i les relacions heterosexuales afectivosexuals igualitàries (Racionero, Duque, Padrós i Molina, 2021). Quant als elements exclusors, destaquen la perpetuació del discurs dominant coercitiu, la percepció de la MTD com a model d'atractiu, el consum de drogues i alcohol, l'aïllament, la legitimació de la cultura de la violació i l'ús de la violència, la pressió de grup, la coacció i la primera relació sexoafectiva amb un home, quan aquesta sigui violenta.

En conclusió, cal abordar la violència de gènere entre les dones joves adultes a través de la socialització preventiva. Això no només implica condemnar les relacions violentes, sinó també desposseir d'atractiu els patrons de violència presents en la societat. Simultàniament, és necessari dotar d'atractiu la no violència i les relacions afectives i sexuals basades en el consentiment, el desig, la comunicació, el respecte mutu, la igualtat i la no violència. D'acord amb Duque et al. (2008), tan important és promoure models masculins no violents i relacions igualitàries, com contribuir a què la socialització concebi aquests models masculins

no hegemònics com a atractius i sexualment desitjables. En aquest sentit, destaca la figura dels agents de socialització primària i secundària en la promoció de valors, comportaments no violents i relacions sanes des de les etapes primerenques de la vida per combatre la relació entre atractiu i violència.

Bibliografia i referències

Alleyne-Green, B., Grinnell-Davis, C., Clark, T. T., Quinn, C. R., i Cryer-Coupet, Q. R. (2016). Father Involvement, Dating Violence, and Sexual Risk Behaviors Among a National Sample of Adolescent Females. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(5), 810-830. <https://doi.org/10.1177/0886260514556762>.

Alonso Olea, M. J., Mariño Fernández, R., i Rué Rosell, L. (2012). El espejismo del ascenso en la socialización de la violencia de género. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 26(1), 75-88.

Askeland, I. R., Evang, A., i Heir, T. (2011). Association of violence against partner and former victim experiences: a sample of clients voluntarily attending therapy. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(6), 1095–1110. <https://doi.org/10.1177/0886260510368152>.

Blayney, J. A., Jenzer, T., Read, J. P., Livingston, J., Testa, M., i Carroll, Q. (2020). A Qualitative Study on Friends and the Social Context of Sexual Victimization: Implications for Campus-Based Interventions. *Violence Against Women*, 27(11), 2092-2110. <https://doi.org/10.1177/1077801220954277>.

Blayney, J. A., Jenzer, T., Jaffe, A. E., Carroll, Q., i Read, J. P. (2022). Friends-Based Protective Strategies and Unwanted Sexual Experiences: A Daily Diary Examination of First Year College Women. *Psychology of Women Quarterly*, 46(2), 162-175. <https://doi.org/10.1177/03616843221085219>.

Bosch, E., Ferrer, V. A., García, M. E., Ramis, M. C., Mas, M. C., Navarro, C., i Torrens, G. (2004-2007). *Del mito del amor romántico a la violencia contra las mujeres en la pareja*. Madrid: Estudios e Investigaciones, Instituto de la Mujer. <https://www.inmujeres.gob.es/publicacioneselectronicas/documentacion/Documentos/DE0055.pdf>.

Brannon, R. (1985). Dimensions of the male sex role in America. A. A. G. Sargent (Ed.), *Beyond sex roles* (Segona edició, 296-316). St. Paul, MN: West.

Bronfenbrenner, U. (1987). *La ecología del desarrollo humano. Experimentos en entornos naturales y diseñados*. Barcelona: Paidós Ibérica.

Burgess, A. W., i Crowell, N. A. (Ed.). (1996). *Understanding violence against women*. National Academies Press.

Burgués, A., Castro, M., Catalin, L., Cortés, M., Duque, E., Flecha, R., Giner, E., ... Villarejo, B., i CREA, Universitat de Barcelona. (2015). *IDEALOVE&NAM. Socialización preventiva de la violencia de género*. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría de Estado de Educación, Formación Profesional y Universidades, Centro Nacional de Innovación e Investigación Educativa (CNIIE). https://www.libreria.educacion.gob.es/libro/idealove-nam-socializacion-preventiva-de-la-violencia-de-genero_180461/.

Coley, R., Votruba-Drzal, E., i Schindler, H. (2009). Fathers' and mothers' parenting predicting and responding to adolescent sexual risk behaviors. *Child Development*, 80(3), 808-827. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01299.x>.

Corsi, J. (1994). *Violencia familiar. Una mirada interdisciplinaria sobre un grave problema social*. Buenos Aires: Paidós Ibérica.

Darley, J. M., i Latané, B. (1968). Bystander intervention in emergencies: Diffusion of responsibility. *Journal of Personality and Social Psychology*, 8(4, Pt.1), 377-383. <https://doi.org/10.1037/h0025589>.

Duque, E. (2006). *Aprendiendo para el amor o para la violencia. Las relaciones en las discotecas*. Barcelona: El Roure.

Duque, E. (2010-2011). *Miratge de l'ascens i amor ideal. Noves propostes preventives de la violència masclista*. Barcelona: Institut Català de les Dones (ICD).

Flecha, A., Puigvert, L., i Pulido, C. (2004). Educación en valores para la prevención de la violencia de género en los institutos de educación secundaria. *XI Conferencia de Sociología de la Educación*. Universitat de Barcelona.

Flecha, A., Puigvert, L., i Redondo, G. (2005). Socialización preventiva de la violencia de género. *Feminismo/s*, 6, 107-120. <https://doi.org/10.14198/fem.2005.6.08>.

Flecha, R., i Puigvert, L. (14 de juliol de 2015). *Respuesta: Crítica al amor romántico: sin fundamento científico.* AMIE. <https://amieedu.org/debate/index.php?topic=101.msg492#new>.

Flecha, R., Puigvert, L., i Ríos, O. (2013). The new alternative masculinities and the overcoming of gender violence. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 2(1), 88-113. <https://doi.org/10.4471/rimcis.2013.14>.

Foshee, V. A., McNaughton Reyes, H. L., Chen, M. S., Ennett, S. T., Basile, K. C., DeGue, S., Vivolo-Kantor, A. M., Moracco, K. E., i Bowling, J. M. (2016). Shared Risk Factors for the Perpetration of Physical Dating Violence, Bullying, and Sexual Harassment Among Adolescents Exposed to Domestic Violence. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(4), 672–686. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0404-Z>.

Generalitat de Catalunya. (2021). *Enquesta de violència masclista a Catalunya. Edició 2021.* Departament d'Interior. https://interior.gencat.cat/web/.content/home/010_el_departament/publicacions/seguetat/estudis_i_enquestes/enquesta_de_violencia_masclista/Queestionari-definitiu-EVMC21.pdf.

Generalitat de Catalunya, i Institut Català de les Dones. (2015). *Projecte de formació per a la prevenció de la violència masclista: material didàctic.* Departament de Benestar Social i Família. Barcelona: Institut Català de les Dones. https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/07dones/violencia_masclista_estimar/violencia_masclista_estimar.pdf

Gil Rodríguez, E. P., Lloret Ayter, I., i Pujal Llombart, M. (2007). *La violencia de género.* Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC). <http://hdl.handle.net/10609/111126>.

Gómez, A., Puigvert, L., i Flecha, R. (2011). Critical Communicative Methodology: Informing Real Social Transformation Through Research. *Qualitative Inquiry*, 17(3), 235-245. <https://doi.org/10.1177/1077800410397802>.

Gómez, J. (2004). *El amor en la sociedad del riesgo. Una tentativa educativa.* Barcelona: El Roure.

Gómez, J. (2015). *Radical Love: A revolution for the 21st century*. Nova York: Peter Lang.

González, R., i Santana, J. D. (2001). *Violencia en parejas jóvenes. Análisis y prevención*. Madrid: Pirámide.

Latané, B., i Darley, J. (1970). *The unresponsive bystander: Why doesn't he help?* Nova York: Appleton-Century Crofts.

Lelaurain, S., Fonte, D., Giger, J. C., Guignard, S., i Lo Monaco, G. (2018). Legitimizing Intimate Partner Violence: The Role of Romantic Love and the Mediating Effect of Patriarchal Ideologies. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(13-14), 6351–6368. <https://doi.org/10.1177/0886260518818427>.

Letendre, J. (2007). “Sugar and Spice But NoT Always Nice”: Gender Socialization and its Impact on Development and Maintenance of Aggression in Adolescent Girls. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 24, 353-368. <https://doi.org/10.1007/s10560-007-0088-7>.

López de Aguilera, A., Melgar, P., Torras-Gómez, E., i Gutiérrez-Fernández, N. (2021). The Consequences of Disdainful Hook-Ups for Later Egalitarian Relationships of Girls. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(18), 9521. <https://doi.org/10.3390/ijerph18189521>.

Maker, A. H., Kemmelmeier, M., i Peterson, C. (1998). Long-term psychological consequences in women of witnessing parental physical conflict and experiencing abuse in childhood. *Journal of Interpersonal Violence*, 13(5), 574-589. <https://doi.org/10.1177/08862609801300500>.

McDaniel, A. (2005). Young women's dating behavior: Why/why not date a nice guy? *Sex Roles: A Journal of Research*, 53(5-6), 347-359. <https://doi.org/10.1007/s11199-005-6758-z>.

O'Neil, J. M. (1981). Patterns of gender role conflict and strain: Sexism and fear of femininity in men's lives. *Personnel and Guidance Journal*, 60(4), 203-210. <https://doi.org/10.1002/j.2164-4918.1981.tb00282.x>.

O'Neil, J. M. (2008). Summarizing 25 years of research on men's gender role conflict using the Gender Role Conflict Scale: New research paradigms and clinical implications. *The Counseling Psychologist*, 36(3), 358-445. <https://doi.org/10.1177/0011000008317057>.

Organització de les Nacions Unides (ONU). (1981). Resolució 36/28 de 1981 [Assemblea General]. Año Internacional de la Juventud: Participación, Desarrollo, Paz. 13 de novembre de 1981.

Organització de les Nacions Unides (ONU). (1993). Resolució 48/104 de 1993 [Assemblea General]. Declaración sobre la eliminación de la violencia contra la mujer. 20 de diciembre de 1993.

Puigvert, L. (2014). Preventive socialization of gender violence: Moving forward using the communicative methodology of research. *Qualitative Inquiry*, 20(7), 839-843. <https://doi.org/10.1177/1077800414537221>.

Puigvert, L., Gelsthorpe, L., Soler-Gallart, M., i Flecha, R. (2019). Girls' perceptions of boys with violent attitudes and behaviours, and of sexual attraction. *Palgrave Communications*, 5(56). <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0262-5>.

Puigvert, L., Soler-Gallart, M., i Vidu, A. (2022). From Bystanders to Upstanders: Supporters and Key Informants for Victims of Gender Violence. *International journal of environmental research and public health*, 19(14), 8521. <https://doi.org/10.3390/ijerph19148521>.

Racionero-Plaza, S., Duque, E., Padrós, M., i Molina Roldán, S. (2021). "Your Friends Do Matter": Peer Group Talk in Adolescence and Gender Violence Victimization. *Children*, 8(2), 65. <https://doi.org/10.3390/children8020065>.

Ream, G., i Savin-Williams, R. (2005). Reciprocal associations between adolescent sexual activity and quality of youth-parent interactions. *Journal of Family Psychology*, 19(2), 171-179. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.19.2.171>.

Taquette, S. R., i Monteiro, D. L. M. (2019). Causes and consequences of adolescent dating violence: a systematic review. *Journal of Injury & Violence Research*, 11(2), 137-147.

https://www.researchgate.net/publication/338738715_Causes_and_consequences_of_adolescent_dating_violence_a_systematic_review.

Torras-Gómez, E., Puigvert, L., Aiello, E., i Khalfaoui, A. (2020). Our Right to the Pleasure of Falling in Love. *Frontiers in Psychology*, 10, 3068. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.03068>.

Valls, R., Puigvert, L., i Duque, E. (2008). Gender Violence Among Teenagers: Socialization and Prevention. *Violence Against Women*, 14(7), 759-785. <https://doi.org/10.1177/1077801208320365>.

Widom, C.S., i Wilson, H.W. (2014). Intergenerational Transmission of Violence. A Lindert, J., i Levav, I. (Ed.), *Violence and Mental Health: Its manifold faces* (27-45). Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-017-8999-8_2.

Yuste, M., Serrano, M. A., Gírbés, S., i Arandia, M. (2014). Romantic Love and Gender Violence: Clarifying Misunderstandings Through Communicative Organization of the Research. *Qualitative Inquiry*, 20(7), 850-855. <https://doi.org/10.1177/1077800414537206>.